

Múltidéző

Az Agghegyalja Mozaik jelenlegi számában **Sopronkövesd elnevezéséről** és az évszázadok folyamán különböző néven történt említéseiről olvashat a kedves Olvasó.

A község első említése Károly Róbert 1326. évi Pereszteggel kapcsolatos okleveléből származik *terra Kwesd*, azaz 'Kwesd föld' alakban. 1382-ben már Kevesd birtok, 1446-ban Kwuesd, 1544-ben Kewesd, 1590-ben Keowesd, sőt Kówesd formában történik említés. A XVII. század végétől általánossá vált a Német-Kövesd elnevezés is, amely az anyakönyvi másodpéldányokon utoljára 1885-ben fordul elő, és a következő évtől már Sopron-Kövesd a felirata. Hivatalosan azonban csak 1902-ben vette fel mai nevét az országban található hasonló nevű településektől való megkülönböztetésül, a község- és egyéb helynevekről szóló 1898. évi IV. törvény cikk rendelkezése értelmében. A törvény ugyanis előírja, hogy mindenközségnek csak egy hivatalos elnevezése lehet, ezért az azonos névvel rendelkező települések esetében gondoskodni kell arról, hogy vagy előnevet, vagy pedig teljesen új elnevezést kapjanak (1–2. §). Községünk esetében ezt a Sopron-előtag felvételével oldották meg. A Kövesd helynév a köves melléknév -d képzős származéka, a talaj minőségére utal.

A megkülönböztető előtag pedig a soproni járással kapcsolatos. A törvény rendelkezését a rendezetlenség, az egységes szabályozás hiánya miatt kialakult közigazgatási nehézségek indokolták. Ez nem meglepő, hiszen Magyarország akkori területén Sopronkövesden kívül tíznél több Kövesdet tartottak számon: Mezőkövesd, Nógrádkövesd, Villánykövesd, Balatonkövesd, Erdőkövesd, Beregkövesd, Kis—és Nagykövesd, Garamkövesd, Szilágycövesd és Temeskövesd.

A helynevekkel kapcsolatban Sopronkövesd nem magyar elnevezéseiről is érdemes megemlékezni. Német neve Gissing, Giessing, Kiesing, horvát elnevezése Kevežda, illetve Kevisda volt. A horvát név is alátámasztja, hogy a magyar elnevezés volt az általánosabb. A német Giessing a magyar névalak fordítása, ugyanis a *Kies*, *Kiesig*, és a *Kiesing* kifejezés is köves talajt jelent.

Kelemen Dávid

Források: *KISS Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. II. L-ZS. Bp. 1988. 490.; NAGY Imre: Sopron vármegye története. Oklevéltár. I. k. 1156–1411. Sopron, Litfass ny., 1889. 108-113.; SCHWARTZ Elemér: A nyugatmagyarországi német helységnevek. Bp., MTA, 1932. 211.; 1898:IV: tc.*

„Tüzet megrakatja, világos Szent János...”

Június, azaz szent Iván hava 24. napja a nyári napforduló. Június 24-e a katolikus ünnepi rendben *Keresztelő Szent János születésének napja* (hisz az Evangéliumokból tudjuk, hogy Keresztelő Szent János fél évvel volt idősebb Jézusnál), egyben Szent Iván ünnepe is (az Iván név még a bizánci egyház gyökereit hordozza). Ennek az ünnepnek előestéjén, tehát az év legrövidebb éjszakáján, szokás volt tüzet rakni Szent János tiszteletére. A tűz egyet jelentett a világossággal, a megtisztulással, ezért hitték, hogy ez a tűz képes gyógyítani, távol tartja a betegségeket, a terménypusztulást, a jószágvesztéseket.

Ma is találkozhatunk a *Szent Iván éji tűz* egy még meghatározóbb tulajdonságával, ami még híres poétákat is megihletett, mégpedig azzal, hogy szerelemvarázsló ereje van. Gyakran ugrottak eleink is tüzet, akinek volt párja párjával, akinek nem, az „varázslott magának”, mégpedig tűzrakáskor, vagy éppen ugrás közben.

A máglyát gyújthatták kisebb ágakból, szalmából, mágikus erejű növényekből, vagy akár a lányok elszáradt májusfavesszeiből is.

Gyakran a lányok szeretőjük, vagy óhajtott szeretőjük nevét súgták, miközben átugrották a tüzet, vagy épp a parázs közé vetettek valamit, ami lehetett egy kis papíros, melyen választottjuk neve szerepelt, vagy akár egy

kis vessző. Tűzugrás közben párosító énekeket énekeltek, összeénekeltek a legényeket és a lányokat. Ilyen párosító szövegrészlet például a következő „...Egyik ága hajlott Balkó Pista udvarába, Másik ága hajlott Császár Borcsa udvarába...” itt a két nevet tetszés szerint kicserélték, és mindig az éppen aktuális pár nevét dalolták, akik együtt ugrottak, vagy akiket együtt szerettek volna látni! Misztikus hangulat uralkodott a faluszélen, félhomályban parázsló tűz körül, ahol jelen volt az együtt mulatás öröme, a szó erejében való hit, ahol az ifjú szerelmesek valóban hittek abban, hogy mindent eldöntő lépés, ugrás következik az életükben.

Nem kell az angol irodalom vizeire eveznünk, hogyha Szentivánéji álmod szeretnénk látni, elég, ha a saját népünk múltjában kutakodunk egy keveset, itt is találkozhattunk érdekes,

mágikus szerelmes varázslatokkal.

Dani Krisztina

Forrás: *Tátrai Zsuzsanna - Karácsony Molnár Erika: Jéles napok, ünnepi szokások. Planétás Kiadó, 1997.*